

*Ηπ. Θεσσ. Θήρ. Θράκ. (Αἰν. Λούπιδ. Μάδυτ. Μάλγαρ. Κεσάν. Σαρεκκλ.) Κάρπ. Κρήτ. Κύπρ. Μακεδ. (Βελβ. Βλάστ. Δεσπότη. Δράμ. Θεσσαλον. Καταφύγ. Καστορ. Κοζ. Πάγγ. Σιάτ. Σισάν. Χαλκιδ.) Μέγαρ. Πελοπν. (*Αρχαδ. *Ολυμπ.) Προπ. (*Αρτάκ. Πάνορμ.) Σαμοθρ. Στερελλ. (Αἰτωλ. *Αρτοτ. Δωρ. Εὐρυταν. Λεπεν.) κ.ά.: Βάζει ὁ ἀέρας - ὁ μύλος - ἡ θάλασσα - ἡ καμπάνα - τὸ βουνό - τὸ δέντρο - τὸ κουδούνι - τὸ νερό - τὸ ποτάμι κττ. πολλαχ. || Παροιμ. φρ. Βάζ' οὐ μύλους (ἐπὶ κωφοῦ ἢ τοῦ ὑποκρινομένου ὅτι δῆθεν δὲν ἀκούει) Θεσσ. Σιάτ. || *Ἄσμ.

*Ακούουν τὰ πεῦκα πῶς βρουντοῦν κὶ τοῖς οὐξγῆς πῶς βάζουν Δεσπότη. Σιάτ.

*Ακούς τὰ πεῦκα πῶς κρουτοῦν κὶ τοῖς οὐξγῆς πῶς βάζουν; Θεσσ.

Σὺν τοῦ μιλίσσ' νὰ πιρπατοῦν, σὰν τοῦ μιλίσσ' νὰ βάζουν κὶ σὰν τοῦ ζιρβονμέλισσου νὰ βάζουν τὰ κουδούνια Μακεδ.

*Αφ' ὅς τὸ μύλο κὶ ἄς λαλῇ καὶ τὸ νερό ἄς βάζῃ κὶ ἀγάπα τὴν ἀγάπη σου κὶ ὁ κόσμος ἄς φωνάζῃ

Σαμοθρ. β) Κροτῶ Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ.) Θράκ. (Αἰν.) Μακεδ. (Θεσσαλον. Καστορ. Σισάν. Χαλκιδ.) κ.ά.: *Εβαξε τὸ φουρνέλλο Κονίστρ. Βάζ' τοῦ τουφέκ' Σισάν. Οὐ ὄφρους θὰ βάζ' σὰν κανόν' κὶ θὰ φύγ' (ἐκ παραμυθ.) Αἰν. Καὶ ἀπροσ. κροτεῖ ἰσχυρῶς Εὐβ. (Κύμ.): Τοῦ ἔδωτσε μία 'ς τὸ μάγουλο μὲ τὸ χέρι ποῦ ἔβαξε. γ) Βοῶ, ἐπὶ τόπου ἐν τῷ ὁποίῳ γεννᾶται ἡχος, βοή, θόρυβος κττ. Β. Εὐβ. Θράκ. (Αἰν. Μάλγαρ. Σαρεκκλ.) Μακεδ. (Κοζ.) Πελοπν. κ.ά.: *Εβαξεν ὁ κόσμος Πελοπν. *Εβαξε οὐ τόπους - τοῦ σπῖτ' - τοῦ χουριό κττ. Αἰν. Β. Εὐβ. Κοζ. *Εβαξεν ἡ αὐλή Σαρεκκλ. *Οὐτα ψάλλ' παππᾶς, βάζ' ἢ *κλησιὰ Μάλγαρ. Συνών. βαζω κοπῶ, βοῦτζω. δ) Βομβῶ *Ηπ. Θράκ. (*Αδριανούπ. Αἰν. Σαρεκκλ.) Κύπρ. Στερελλ. (Αἰτωλ. *Αρτοτ.) κ.ά.: Βάζουν τ' ἀφκιά μου Κύπρ. *Εβαξαν τ' ἀφτιά μ' ἀπ' τοῖς φουνῆς Αἰν. Βάζ' τοῦ διζι ἀφτί *Αδριανούπ. || Φρ. Βάζουν τ' ἀφτιά μ' (καπιοῖς μὲ κακομελετῇ) *Αρτοτ. 5) Πληροῦμαι, γεμίζω, ἐπὶ τόπου πληρουμένου ἐξ ἀνθρώπων, ζώων κττ. (ἢ σημ. ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς βοῆς τῆς γινομένης εἰς τόπον τινὰ) Νάξ. (Γαλανᾶδ.) 6) *Αποθνήσκω, ἐν τῇ συνθηματικῇ γλώσσῃ *Ηπ. (Κόνιτς.) Μακεδ. (Βλάστ.)

βάζω (II) κοιν. βάζ-ζω Χίος κ.ά. βάζουν βόρ. ιδιώμ.

*Εκ τοῦ ἀρχ. βιβάζω=ἐγείρω, ἀνυπνῶνω ἢ ἀναβιβάζω. Πβ. K Foy Lauts. griech. Vulgärspr. 123 καὶ ΓΧατζιδ. MNE 1,323 καὶ ἐν *Αθηνᾶ 22 (1910) 232. *Η λ. καὶ ἐν *Επαίν. γυναικ. (ἐκδ. K Krumbacher) 400,813. Τὸ ρῆμα ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὸν ἐνεστ. καὶ παρατατ. *Ο ἀόρ. εἶναι ἔβαλα τοῦ ρ. βάλλω, ὅθεν καὶ οἱ λοιποὶ περιφραστικοὶ χρόνοι θὰ βάλλω, ἔχω βάλλει κτλ.

1) Ρίπτω κατὰ γῆς ἐν πάλῃ, καταβάλλω τινὰ σύνηθ.: Μὲ τὴν πρώτη ποῦ τοῦ *δωκε τὸν βάζει κάτω. 2) Βάλλω τι κάπου, τοποθετῶ κοιν.: Βάζω τὸ ποτήρι ἀπάνω 'ς τὸ τραπέζι. Βάζω νερό 'ς τὸ κανάτι-'ς τὰ ποτήρια. Βάζω κρασί 'ς τὸ ποτήρι. Βάζω τὸ σίδερο 'ς τὴ φωτιά. Βάζω μπουκκῆς 'ς τὸ στόμα κοιν. || Φρ. Δὲ βάζω τίποτα 'ς τὸ στόμα (δὲν ἔχω ὄρεξι νὰ φάγω). Βάζω μαζί (τοποθετῶ ὁμοῦ ἢ ἀναμειγνύω ἢ συνενώνω). Βάζω τὸ χέρι 'ς τὸ βαγγέλιο (ὀρκίζομαι). Βάζω τὸ χέρι 'ς τὴν καρδιά (σκέπτομαι περὶ τινος εὐσυνειδήτως καὶ φιλανθρώπως). Βάζω στεφάνι (στεφανώνω). Βάζω ὑπογραφή (υπογράφω). Βάζω βούλλα (βουλλώνω). Βάζω μαχαίρι (σφάζω). Βάζω καρφί (καρφώνω). Βάζω ψαλίδι (κόπτω ἢ κουρεύω). Βάζω τραπέζι (στρώνω, ἐτοιμάζω τὸ τραπέζι

τοῦ φαγητοῦ). Βάζω φαεῖ (παραθέτω τροφήν εἰς τὸ τραπέζι ἢ εἰς τινὰ ἢ ἀρχίζω τὴν παρασκευὴν φαγητοῦ). Τοῦ βάζω νὰ φάῃ (τοῦ παραθέτω τροφήν διὰ νὰ φάῃ). Βάζω χέρι (ἐγγίζω ἢ ἀρχίζω ἢ συναντιλαμβάνομαι, βοηθῶ). Βάζω χέρι σὲ κάτι (ἀρπάζω, σφετερίζομαι, οἰκιοποιούμαι ἢ ἀρχίζω νὰ κάμνω χρήσιν ἀφειδῇ κττ.) Βάζω 'ς τὸ χέρι (συλλαμβάνω ἢ σφετερίζομαι). Τὸν βάζω 'ς τὸ χέρι (τὸν κάμνω ὅπως θέλω, τὸν ἐκμεταλλεύομαι κατὰ βούλησιν ἢ δανείζομαι ἀπ' αὐτὸν χρήματα τὰ ὁποῖα οὐδέποτε θὰ ἀποδώσω). Βάζω ποδάρι κάπου (ἐπεμβαίνω ἢ ὑποτάσσω). Βάζω θεμέλιο ἢ θεμέλια (ἀρχίζω τὴν οἰκοδομήν). Βάζω ἀφτί (ἀκούω κρυφίως, ὠτακουστῶ). Βάζω ροῦχο ἀπάνω μου ἢ ἀπλῶς βάζω ροῦχο (ἐνδύομαι). Καὶ μετβ. τοῦ βάζω ροῦχο - τὰ γεορινά του - τὰ καλά του κττ. (τὸν ἐνδύω κτλ.) Βάζω τ' ἄρματα (ὀπλίζομαι). Βάζω παπούτσια (ὑποδύομαι) καὶ μετβ. τοῦ βάζω τὰ παπούτσια. Βάζω ἀπάνω μου κρέας ἢ ἀπλῶς βάζω ἀπάνω μου (γίνομαι εὐτραφέστερος). Βάζω πόδι (ἐπιμένω, συνών. πατῶ πόδι). Βάζω σημάδι (σκοπεύω, ἐπὶ σκοποβολῆς). Βάζω μὲ τρόπο (παρεισάγω τι κρυφίως χωρὶς νὰ γίνω ἀντιληπτός). Βάζω κάτω τὴν οὐρά ἢ τὰ μοῦτρα ἢ τ' ἀφτιά (ὑποχωρῶ κατησχυμμένος ἢ ἀπλῶς ὑποχωρῶ). Τὸ βάζω κάτω ἢ τὰ βάζω κάτω (παρουσιάζω πρᾶγμα τι εἰς τὸ κοινὸν ἰδίᾳ πρὸς διανομήν). Βάζω κάτω τ' ἄρματα (ἀφοπλίζομαι). Τὰ βάζω κάτω (ὑποτάσσομαι, ὑποχωρῶ). Τοῦ βάζει κέρατα - κολοκυνθάκια (τὸν ἀπατᾷ, ἐπὶ ἀπιστίας συζύγου). Τὸν βάζω κάτω (τὸν βάλλω νὰ καθίσῃ ἢ εἶμαι ἀνώτερος, ὑπέρτερός του κατὰ τὰ προσόντα). Βάζω 'ς τὰ σίδερα (κάμνω τινὰ σιδηροδέσιμον). Βάζω μέσα (φυλακίζω). Βάζω 'ς τὰ στενά (πιέζω, στενοχωρῶ). Τοῦ βάζω τὰ δγὼ πόδια 'ς ἓνα παπούτσι (τὸν στενοχωρῶ). Τὸν βάζουν 'ς τὴ μέση (τὸν φέρουν εἰς στενόχωρον θέσιν ἢ τὸν κάμνουν ν' ἀμφιταλαντεύεται). Βάζω λόγια - φιλίλια ἢ βάζω 'ς τὰ λόγια ἢ βάζω σὲ λόγια (ἐνσπείρω διχονοίας, ραδιουργῶ). Βάζω σκάνδαλα (συνών. τῇ προσηγουμένῃ). Βάζω φωτιά (ἀνάπτω, πυρπολῶ ἢ προκαλῶ ἔριδας καὶ σφοδρὰς διαμάχας). Βάζω 'ς τὰ μαχαίρια (προκαλῶ φιλονικίας). Τοὺς βάζω νὰ μαλώσουν-νὰ σκοτωθοῦν (προκαλῶ μεταξύ των φιλονικίας καὶ ἔχθρας). Βάζω σὲ πειρασμό (διεγείρω τὴν ἐπιθυμίαν ἀθεμίτου ἀπολαύσεως ἢ κέρδους). Τοῦ βάζει τὰ γυαλιὰ (τὸν ἀπατᾷ ἢ εἶναι ὑπέρτερός του). Βάζω τὴν οὐρά μου (ἀναμειγνύομαι κρυφίως εἰς ἄλλοτριάς ὑποθέσεις καὶ ραδιουργῶ ἢ βλάπτω λαθραίως ξένην ὑπόθεσιν). Βάζω τὴ μύτι μου (ἀναμειγνύομαι εἰς ρυπαρὰς ὑποθέσεις). Βάζω στοίχημα (στοιχηματίζω). Βάζω κλήρο (κληρώνω). Βάζω τὸ κεφάλι μου στοίχημα ἢ ἀπλῶς βάζω τὸ κεφάλι μου (στοιχηματίζω τὴν ζωὴν μου, ἐπὶ ἀναμφισβητήτου ἀληθείας). Βάζω ἀμανάτι - ἐνέχυρο - ὑποθήκη (ἐνεχυριάζω, ὑποθηκεύω). Βάζω φόρο (ἐπιβάλλω φόρον). Βάζω μέσα (ἐνεργῶ δι' ἄλλων προσώπων πρὸς ἐπιτυχίαν). Βάζω τρικλοποδιὰ (προσπαθῶ ν' ἀνατρέψω τινὰ). Βάζω σὲ τάξι (τακτοποιῶ, διευθετῶ). Βάζω σὲ δρόμο τὴ δουλειὰ - τὴν ὑπόθεσι κττ. (κατευθύνω, κάμνω νὰ προχωρῇ ὁμαλῶς). Τὸν βάζω σὲ δρόμο (νουθετῶ, συνετίζω). Τὸν βάζω σὲ δουλειὰ - σὲ τέχνη (ἐξευρίσκω ἐργασίαν ἢ τέχνην καὶ τὸν βάλλω εἰς αὐτὴν πρὸς ἐργασίαν ἢ ἐκμάθησιν). Τὸν βάζω 'ς τὴν πάντα (παραγκωνίζω). Βάζω χρήματα 'ς τὸν τόκο ἢ ἀπλῶς βάζω σὲ τόκο (τοκίζω). Βάζω χρήματα 'ς τὴν τράπεζα ἢ ἀπλῶς βάζω 'ς τὴν τράπεζα (καταθέτω). Βάζω χρήματα 'ς τὴ μπάντα ἢ ἀπλῶς βάζω 'ς τὴ μπάντα (ἀποταμιεύω ἰδιαιτέρως). Βάζω χρέος (χρεώνομαι). Βάζω κρασι (ἐσοδιάζω γλεῦκος εἰς βαρέλλια πρὸς οἰνοποιίαν ἢ πρὸς πώλησιν λιανικὴν). Τοῦ βάζω μάτια (διανοίγω τοὺς ὀφθαλμούς τινος συμβουλευὼν κακὰ ἢ καλὰ).

Τὸν βάζω 'ς τὰ αἵματα (ἐξάπτω τὴν ὁρμὴν τοῦ πρὸς ἔργον τι ἢ γίνομαι αἷτιος νὰ συμπλακῇ με κάποιον). Τὸν βάζω 'ς τὴν ἐφημερίδα (τὸν δυσφημῶ διὰ δημοσιεύσεως εἰς ἐφημερίδα). Τὸν βάζω 'ς τὴν θέσι του (τὸν κάμνω τοῦ λοιποῦ νὰ μοῦ συμπεριφέρεται με τὸν προσήκοντα σεβασμόν). Βάζω 'ς ἐφημερίδα (δημοσιεύω δι' ἐφημερίδος). Βάζω ὄνομα (ὀνοματοθετῶ). Βάζω πείσμα (πεισμώνω). Βάζω 'ς τὸ νοῦ μου (σκέπτομαι). Βάζω με τὸ νοῦ μου (ὑποθέτω). Βάζω ἰδέα (συνών. τῇ προηγουμένῃ). Βάζει ὁ νοῦς μου (θεωρῶ τι πιθανόν, ἐνδεχόμενον, ἢ ὑποπτεύομαι ἢ δύναμαι νὰ διανοηθῶ τι ἢ σκέπτομαι). Βάζω γνώσι - μυαλά (συνετίζομαι) καὶ μετβ. τοῦ βάζω γνώσι - μυαλά (τὸν συνετίζω). Βάζω προσοχὴν (προσέχω). Βάζω βάσι (ἀποδίδω σπουδαιότητα, λαμβάνω τι ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψιν). Τὸν βάζω 'ς τὰ παλαιά μου παπούτσια (τὸν περιφρονῶ ἢ δὲν τὸν λαμβάνω ὑπ' ὄψιν). Βάζω σὲ βάσανα - σὲ δουλειά - σὲ ἔργοι - σὲ ἔξοδα - σὲ κόπο - σὲ μελᾶ κττ. (γίνομαι αἷτιος βασάνων, φροντίζων κτλ.) Βάζω τὰ δυνατά μου (προσπαθῶ παντὶ τρόπῳ). Τὸ βάζω 'ς τὰ πόδια ἢ 'ς τὰ τέσσερα (φεύγω δρομαίως). Βάζω 'ς τὴν θέσι μου ἢ 'ς τὸν τόπο μου ἢ 'ς τὸ πόδι μου κάποιον (τὸν κάμνω ἀναπληρωτὴν μου, ἀντιπρόσωπόν μου). Τὸν βάζω 'ς τὸ μάτι (μοῦ ἀρέσει νὰ τὸν ἐνοχλῶ ἢ νὰ τὸν πειράζω). Τὸ βάζω 'ς τὸ μάτι (μοῦ ἐλκύει τὴν προσοχὴν καὶ θέλω νὰ τὸ ἀποκτήσω). Τὸν βάζω μπρὸς ἢ μπροστά (τὸν μαλώνω ἢ τὸν πολεμῶ ἢ τὸν καταδιώκω). Βάζω μπροστά καὶ (ἀρχίζω νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν). Βάζω μπρὸς τὴ μηχανὴ ἢ ἀπλῶς βάζω μπρὸς (θέτω εἰς κίνησιν). Βάζω μπρὸς τὴ δουλειά ἢ ἀπλῶς βάζω μπρὸς (ἀρχίζω). Τὰ βάζω με κάποιον (ἐπιπλήττω ἢ φιλονικῶ ἢ προσλαμβάνω ἐχθρικὴν στάσιν πρὸς τινα ἢ ἀντιμετωπίζω τινὰ ἢ ἀμιλλῶμαι πρὸς τινα). Βάζω ἄριστα - καλῶς - λίαν καλῶς κτλ. (δίδω τὸν βαθμὸν ἄριστα, καλῶς κτλ., εἰς τὴν σχολικὴν γλῶσσαν). Βάζω ἓνα Καλαματιανό - ἓνα κλέφτικο κττ. (ἐνν. τραγουδι ἢ χορό). Βάζω ἀρχὴν (ἀρχίζω). Βάζω πλώρη (διευθύνω τὸ πλοῖον πρὸς τι ἢ γενικῶς διευθύνομαι. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Μαχαιρ. 1, 588 (ἐκδ. R. Dawkins) «ἐβαλεν τὴν πλώρην πρὸς τὴν Βενετίαν» κοιν. Βάζω ἀπάνω (ἀρχίζω). Βάζω σκοπὸ (ἀποφασίζω). Βάζω βουλὴν (βουλευόμαι, σκέπτομαι ἢ ἀποφασίζω). Βάζω δίχτυ (ρίπτω δίκτυα πρὸς ἀλιεῖαν). Βάζω παννὶ (θέτω τὸν στήμονα εἰς τὸν ὕφαντικὸν ἱστὸν διὰ νὰ ὑφαίνω). Βάζω παννὶ ἢ παννὰ (σηκώνω τὸν ἱστὸν πρὸς ἀπόπλουν). Βάζω τὸ ἓνα ἄλλο ἓνα (πλεονεκτῶ). Τῆς βάζει χέρι (ἐπιτίθεται κατ' αὐτῆς με ἀνηθίκους σκοποῦς) πολλαχ. Βάζω 'πὲ τὸ νοῦ μου (σκέπτομαι) Θράκ. (Σαρεκκλ.) Βάζω δύναμι (δυναμώνω) Λεξ. Δημητρ. (λ. βάνω). Βάζω ἀπάνω (ἀναρτῶ, οἶον ὑψηλὴν κεραίαν μετὰ τοῦ ἱστίου της) αὐτόθ. Βάζω παννὰ (προσθέτω ἱστία πρὸς αὔξησιν τῆς ταχύτητος) αὐτόθ. Βάζω κορδόνι (παρεμβολίζω σχοινίον, ὅρ. ναυτικός) αὐτόθ. Βάζω σκουλαρίκι (τροπῶ τρόχιλον, ὅρ. ναυτικός) αὐτόθ. Βάζω ἀκλήδονα (κάμνω ἢ ἐτοιμάζω τὸν κλήδονα) Σίφν. Βάζω χορὸ (στήνω χορὸν) Κύθν. Βάζω ἀπάνω (κινῶ, διεγείρω) Κεφαλλ. Βάζω χέρι σὲ καὶ (ἀρχίζω νὰ τὸ διευθετῶ, νὰ τὸ τακτοποιῶ) Κέρκ. Τοῦ βάζω τὰ δυὸ πόδια 'ς ἓνα παπούτσι (τὸν ἐξουδετερώνω) αὐτόθ. Βάζω 'ς τὸ νερό (ποτίζω ἐπὶ ζῆφου) Κρήτ. Βάζου κόσκινον (μαντεύομαι διὰ κόσκινου, περὶ οὗ ἰδ. Ἀνθ. Παπαδόπ. ἐν Ἡμερολ. Μεγάλ. Ἑλλάδ. 1923 σ. 149) Στερελλ. (Φωκ.) Βάζου κουδὰ (προσθέτω) Λέσβ. Βάζω ζευγάρι (ἀρχίζω νὰ ὀργάνω ἢ γίνομαι γεωργός) Πελοπν. (Κόρινθ.) || Ἄσμ.

Βάζει τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι στήθη
καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερό βάζει καμαροφρύδι
πολλαχ.

Βάζει τοὺς σκλάβους ἀπομπρός, τοὺς σκλάβους ἀποπίσω,
τοῖς σκλάβες 'πὸ τὰ δυὸ πλευρὰ νὰ μὴν τὴν κάψη ὁ ἥλιος
Εὐβ.

Τοῦ Χάροντα βάζω φωνὴν με τὸ δικό μου στόμα
νὰ ῥακὴ νὰ πάρῃ τὴν ψυχὴν 'ν' ἀνεπαντῇ τὸ σῶμα

Ἰων. (Κρήν.) Εἰς ὅλας τὰς κοινὰς φρ. τῆς σημασίας ταύτης τὸ βάζω δύναται ν' ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τοῦ συνήθους βάνω, οἶον: βάνω τὸ χέρι, βάνω στεφάνι, βάνω ὑπογραφὴν, βάνω βούλλα, βάνω μαχαίρι, βάνω ἀφτί, βάνω πόδι κτλ. Ὁμοίως πλεῖσται τῶν φρ. τούτων ἐκφέρονται καὶ κατ' ἄορ. μετὰ τοῦ κοινοῦ ἔβαλα, οἶον: ἔβαλα τὸ χέρι, ἔβαλα στεφάνι, ἔβαλα ὑπογραφὴν, ἔβαλα μαχαίρι, ἔβαλα ἀφτί κττ. Συνών. ἀφίνω 2. β) Ἐμβάλλω, ἐγγέω κοιν.: Βάζω 'ς τὸ φαεῖ ἀλάτι - πιπέρι κττ. Βάζω νερό 'ς τὸ γάλα - 'ς τὸ κρασί κττ. φρ. Βάζω νερό 'ς τὸ κρασί μου (μετριάζω τοὺς ἐνθουσιασμούς μου ἢ περιορίζω τὰς ἀπαιτήσεις μου ἢ ὑποχωρῶ εἰς τὴν γνώμην μου). || Παροιμ. Ὅποιος ἔχει πολὺ πιπέρι βάζει καὶ 'ς τὰ λάχανα (ἐπὶ τῆς ἐκ τοῦ πλούτου πολυτελείας ἢ τῆς σπατάλης). γ) Κερνῶ κοιν.: Μᾶς βάζει δυὸ ποτήρια κρασί. δ) Διοχετεύω, παροχετεύω κοιν.: Βάζω τὸ νερό. ε) Ἐγκαθιστῶ κοιν.: Βάζω καινούργια βρύσι. ς) Εἰσάγω κοιν.: Βάζω τοῖς κόττες 'ς τὸ κατώει - 'ς τὴν αὐλή. Βάζω τὰ γιδοπρόβατα 'ς τὴν μάντρα. Βάζει κρύο ἢ πόρτα - ἢ χαραμάδα - τὸ παράθυρο κττ. Βάζουν νερὰ τὰ κεραμίδια. || φρ. Βάζω 'ς τὸ σχολεῖο (ἐγγράφω, ἐπὶ μαθητοῦ). Τὸν βάζω 'ς τὸ σπῖτι μου (εἰσδέχομαι, δέχομαι).

ζ) Χωρῶ Χίος κ.ά.: φρ. Δὲν τὸν βάζει ἡ πόρτα ἢ τὸ σπῖτι (ἐπὶ ἀνθρώπου ὀγκώδους ἢ ὀργισμένου ἢ λυπημένου).

η) Εἰσάγω, τοποθετῶ πρὸς ἐργασίαν κοιν.: Τὴν βάζει τὴν κόρη του μαγείρισσα - ὑπηρέτρια κττ. θ) Κλίνω κοιν.: φρ. Βάζω κάτω τὸ κεφάλι ἢ τὰ μάτια (αἰσχύνομαι). Βάζω κάτω τὴν οὐρὰ (ὑποχωρῶ κατησχυμμένος ἢ ἀπλῶς ὑποχωρῶ). Βάζω κάτω τ' ἀφτιά ἢ ἀπλῶς τὰ βάζω κάτω (συνών. τῇ προηγουμένῃ). 4) Φυτεύω Μακεδ. (Χαλκιδ.) Νάξ. κ.ά. — Ἰβενιζέλ. Παροιμ.³ 348: Βάζω ροβίθια Νάξ. Βάζου ἀδέλ' Χαλκιδ. || Παροιμ. Κακὸ κεφάλι τὸ Μάι βάζει σ' ἰάρι καὶ τὸν Αὔγουστο κρασί (ἐπὶ πράξεως ἀκαίρου) Ἰβενιζέλ. ἐνθ' ἄν.

5) Προτρέπω ἢ ἀναγκάζω κοιν.: Τὸν βάζω νὰ τραγουδάῃ - νὰ χορεύῃ κττ. Τὴν ἔβαζαν νὰ κάμνῃ τοῖς πρὸ χοντρές δουλειές. || φρ. Βάζω λυτοὺς καὶ δεμένους (ζητῶ τὰς ἐνεργείας πολλῶν διὰ τὴν εὐδόωσιν ὑποθέσεώς τινος). || Παροιμ. Βάζει τὸν τρελλὸ νὰ βγάλῃ τὸ φίδι ἀπὸ τὴν τρεῦπα ἢ τὰ κάστανα ἀπὸ τῆ φωτιά (ἐπὶ τοῦ ἐξωθουμένου τὸν ἀνόητον ἢ εὐπιστον νὰ ἐκτελέσῃ ἔργον δυσχερὲς ἢ τὸ δυσχερέστερον μέρος ἐγχειρήματός τινος). β) Ὁρίζω ἢ μισθώνω τινὰ πρὸς ἐργασίαν κοιν.: Βάζω ἀργάτες 'ς τ' ἀμπέλι - 'ς τὸ χωράφι κττ. Βάζω μαστόρους 'ς τὸ σπῖτι. Βάζω μάρτυρα. Βάζω δικηγόρο γιὰ τὴν ὑπόθεσί μου. || Παροιμ. Βάζουν τὸ λύκο νὰ φυλάῃ τὰ πρόβατα (ἐπὶ ἐκλογῆς ἐπιμελητοῦ ἄρπαγος, κλέπτου). γ) Ὁρίζω, καθορίζω κοιν.: Ὁ δάσκαλος βάζει πολὺ μάθημα. δ) Διορίζω εἰς ὑποῦργημα τι ἢ ὑπηρεσίαν τινὰ κοιν.: Βάζουν νέους ἐπιτρόπους 'ς τὴν ἐκκλησιά. Βάζουν δάσκαλο - παππᾶ 'ς τὸ χωριό. Τὸν βάζει 'ς τὸ τελωνεῖο - 'ς τὸ ὑπουργεῖο (τὸν διορίζει ὑπάλληλον τοῦ τελωνείου κτλ.) 6)

Ἐγχειρῶ τι κοιν.: Βάζω ἄσπρισμα - μπουγάδα - πλύσιμο - σίδερο κττ. 7) Ἐγκαταριθμῶ, συμπεριλαμβάνω, ὑπολογίζω κοιν.: Τὸν βάζουν με τοὺς ἄλλους - με τὰ παιδιὰ κττ. || φρ. Βάζει κι αὐτὸς τὸν ἑαυτό του με τοὺς ἄλλους - μαζί μας κττ. (ἐπὶ τοῦ παρ' ἀξίαν θέλοντος νὰ ἐξισωθῇ πρὸς τοὺς ὑπερέτερους). Μὴ τὸν βάξης αὐτόν! (εἶναι ἀνώτερος ἢ κατώτερος συγκρίσεως) κοιν. Τὸν βάζου (τὸ θέτω ὡς βάσιν συμφωνίας, τὸ παραδέχομαι) Λέσβ. || Παροιμ. Βάζει κ' ἡ κο-

σκινοῦ τὸν ἄντρα της μὲ τοὺς πραγματευτᾶδες (ἐπὶ τοῦ μω-
ρῶς ἀποδίδοντος εἰς ἑαυτὸν ἢ εἰς οἰκεῖον κοινωνικὴν
ἀξίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει) κοιν. 8) Προσθέτω κοιν.:
Βάζω 'ς τὸ λογαριασμὸ καὶ ἄλλες δέκα δραχμὲς κοιν. || Φρ.
Βάζω ἀπάνω ἢ ἀπλῶς βάζω (πλειοδοτῶ) σύνηθ. 9) Δια-
τιμῶ κοιν.: Τὰ βάζουν πολὺ ἀκριβὰ τὰ πράγματα καὶ δὲν
τολμᾷ κανεὶς νὰ πλησιάσῃ. 10) Ἐκφωνῶ κοιν.: Βάζω λόγο.
|| Φρ. Βάζω εὐλογητὸ (ἀρχίζω τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκο-
λουθίαν ἢ τελετὴν ἐκφωνῶν τὸ «εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν
κτλ.», ἐπὶ ἱερέως). Βάζω φωνὴ ἢ τὴ φωνή ἢ τοῖς φωνῆς (φω-
νάζω δυνατά, συνών. φρ. μ. π. ἤ ζω φωνή). Τοῦ βάζω φωνή
(τὸν ἐπιπλήττω ἢ τὸν ἀπειλῶ). Βάζω γέλιμα ἢ τὰ γέλιμα (γελῶ
καὶ δὴ θορυβωδῶς). Βάζω τὰ κλάματα (ἀρχίζω νὰ κλαίω).
Πβ. βάλλω, βάνω.

βαζωκοπῶ Θράκ. βαζουκουπάου Θεσσ.

Ἐκ τοῦ ρ. βάζω (I) καὶ τοῦ -κοπῶ, περὶ οὗ ὡς πα-
ραγωγικῆς καταλ. ἰδ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾷ 22 (1910) 246.

1) Κραυγάζω, φωνάζω δυνατά Θράκ. 2) Βοῶ, ἐπὶ
τόπου ἐν τῷ ὁποίῳ παράγεται βοή Θεσσ.: Οἱ βαθεῖες λαγ-
καδιῆς βαζουκουποῦν ἀπὸ τὰ ρέματα.

Συνών. βαζωμαχῶ.

βαζωμαχῶ Δαρδαν. Θράκ. κ.ά. βαζουμαχῶ Θράκ.
(Μάδυτ.)

Ἐκ τοῦ ρ. βάζω (I) καὶ τοῦ -μαχῶ, περὶ οὗ ὡς πα-
ραγωγικῆς καταλ. ἰδ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾷ 22 (1910) 251.

1) Βαζωκοπῶ 1, ὁ ἰδ., Θράκ. 2) Βαζωκοπῶ 2,
ὁ ἰδ., Δαρδαν. Θράκ. (Μάδυτ. κ.ά.): Βαζωμαχάει ἢ βαζω-
μάχησε ὁ κόσμος Θράκ.

βαζωτὸς ἐπίθ. Κάμπ. κ.ά. βατζωτὸς Τήλ. γαζω-
τὸς Κάμπ.

Ἐκ τοῦ οὗς. βάζο καὶ τῆς καταλ. -ωτός. Περί τοῦ
γαζωτὸς ἰδ. Β 5.

Ὁ ἔχων σχῆμα βάζου ἢ ὁμοιάζων μὲ βάζο ἔνθ' ἄν.:
Ἄσμ.

Περιουρίζει τὰ ἐντρά, ἀθ-θούς περισυνάει,
μαεύγει ρόα ἡλεχτὰ καὶ ἀθ-θούς κουτσανομένους
νὰ κάμη φούζιαν βαζωτὴ καὶ φούζιαν ξομπλιασμένην
νὰ ὠκη τοῦ πολ-λααποῦ τ' αὐροῦ τοῦ καλοῦ της
(μαεύγει=μαδεύει, συνάγει, ἡλεχτὰ=διαλεχτὰ, ρόα=ρόδα,
φούζιαν=φούνταν, ἤτοι ἀνθοδέσμη) Κάμπ.

βαῆ ὁ, Καπ.

Λέξις πεποιημένη.

Πατήρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. βαβᾶς.

βαθαλὸς ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ.) βαθελὸς Πόντ.
Ἀγνώστου ἐτύμου.

Παχύς, εὐτραφής.

βαθάριν ἐπίθ. οὐδ. Πόντ. (Κερασ.)

Ἡ λ. σχετίζεται ἐτυμολογικῶς πρὸς τὸ βαθαλός.

Παχύ, εὐτραφής.

βαθεῖα ἐπίρρ. βαθέα Κύθηρ. Κύμ. Πόντ. (Κερασ.
Κοτύωρ. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) βαθὲ Δ.Κρήτ.
βαθεῖα κοιν. βαθία Ζάκ. βαθκεῖα Κύπρ. Κῶς Λέρ. Με-
γίστ. βαθὰ Κάμπ. βαθτοῖα Κάλυμν. βαθδὰ Ἀστυπ.
βαδὰ Σέριφ. Συγκριτ. βαθύτερα κοιν.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. βαθύς.

A) Κυριολ. 1) Εἰς βάθος, βαθέως κοιν. καὶ Πόντ.
(Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.): Ὁργῶνω
-σκάβω -φυτεύω βαθά. Βάζω -χώνω βαθά. Δέντρο ριζω-
μένο βαθά. Ἀναστενάζω βαθά κοιν. || Παροιμ. Ποιός σοῦ
τό βγαλε τὸ μάτι;—Ὁ ἀδελφός μου.—Γιὰ τοῦτο σοῦ τό βγαλε

βαθεῖα! κοιν. Κ' ἐδῶ βαθεῖα κ' ἐκεῖ βαθεῖα καὶ ὅπου νὰ πάω
πνίγομαι (μεταξὺ δύο κακῶν) Αἴγιν. || Αἰνιγμ.

Ἐχω 'να πραγματάκι, | πάει βαθύτερα, | κάνει πολύτερα
(ἢ κολοκυθῆ) Πελοπν. (Παππούλ.) Συνών. βαθικά,
βαθοὺλλά. β) Ἐν χρῶ κοιν.: Κουρεύω βαθεῖα. 2) Ἐκ
μακρῶς ἀποστάσεως, μακρόθεν πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερασ.
Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): Βαθεῖα ἀκούω ἕναν λαλίαν Τραπ. Χαλδ.
Βαθεῖα κουίζει Κερασ. Καὶ μετὰ τῆς προθ. ἀπό: Ἀπὸ βα-
θεῖα ἔρθεν ἡ λαλία Χαλδ. || Ποίημ.

Σίγα, Θεοδούλα, μὴ στιγμὴ ν' ἀκουρμαστῶ τὴ σκύλλα.

—Δὲ σ' ἀνακράζει γιὰ ψωμί, βαθεῖα περνᾷ διαβάτης

ἢ νοιώθει λύκον δγάνεμα

ABαλαωρ. Ἔργα 3, 367. 3) Ἰσχυρῶς Κύπρ.: Ἄσμ.

Παρακαλῶ σε, μάλιστα, εἵντα βαθεῖα μὲ πιάν-νεις;

Συνών. δυνατά. 4) Ἐπὶ χρονικῶν περιστάσεων, εἰς
ᾧραν πολὺ προχωρημένην ἢ τάνάπαλιν Λεξ. Δημητρ.:
Βαθεῖα τὴν νύχτα-τὴν αὐγή. 5) Ἐπὶ χρωματισμοῦ, διὰ
χρώματος ἀποκλίνοντος πρὸς τὸ μέλαν Λεξ. Δημητρ.:
Ἐβαψε τὸ φόρεμα πολὺ βαθεῖα.

B) Μεταφ. 1) Βαθέως, ἐπὶ σκέψεως, ὕπνου κττ.
κοιν.: Συλλογεῖμαι βαθεῖα. Κοιμᾶμαι βαθεῖα (συνών. κοι-
μᾶμαι ἄνοιστα, ἀντίθ. κοιμᾶμαι ἀλαφρά). 2)
Δυσλήπτως πολλαχ.: Μιλῶ βαθεῖα (εἰς γλῶσσαν ἀρχαῖζου-
σαν καὶ διὰ τοῦτο δυσνόητον).

βαθεῖατορας ὁ, Χίος.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. βαθεῖα καὶ τῆς καταλ. -άτορας.

Ὁ βαθέως σκάπτων τὴν γῆν. Συνών. βαθοκόπος.

βάθεμα τό, Κρήτ. (Κίσ. Σέλιν. Χαν.) βάθυμαν
Πόντ. (Κερασ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ρ. βαθένω, παρ' ὃ καὶ βαθύνω.

Ἐκβάθυνσις. Συνών. βαθούλλωμα 1.

βαθένω, βαθύνω Καπ. (Συνασσ.) Πόντ. (Κερασ.
Κοτύωρ. Οἶν. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ.) βαθύνον Στερελλ. (Αἰ-
τωλ.) κ.ά. βαθένω σύνηθ. βαθένου βόρ. ιδιῶμ. καὶ
Τσακων. Μέσ. βαθύχομαι Πόντ. (Οἶν.) βαθυσκοῦμαι
Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. βαθύνω.

A) Κυριολ. 1) Σκάπτων καθιστῶ τι βαθύ, ἐκβα-
θύνω πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὁφ. Τραπ.
Χαλδ.) Τσακων.: Βαθένου τοῦ γαρδὸ γιὰ νὰ ριζοσπιάσ' τοῦ
κλήμα (γαρδὸς=λάκκος ποῦ φυτεύουν τὸ κλήμα) Στερελλ.
(Ἀράχ.) Βαθύνω τὸ ταφίν Τραπ. Χαλδ. Βαθύνω τὴν ἐγδὴν
(τὸ ἰγδίον) Κερασ. Συνών. ἀγλαφᾶζω 1 β, βαθικέ-
νω, βαθουλλῶνω 1, βαθυνέσκω, βαθυνίσκω. Καὶ
ἀμτβ. καθίσταμαι βαθὺς σύνηθ.: Σκάβω σκάβω καὶ ἀκόμα
νὰ βαθύνῃ ὁ λάκκος σύνηθ. 2) Ἀποκτῶ βάθος, ἐπὶ ὑδά-
των ἐν γένει ὅταν προχωρῶν τις εἰς αὐτὰ συναντᾷ μεγα-
λύτερον βάθος Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὁφ. Τραπ.
Χαλδ.) — Λεξ. Πρω.: Ἐβάθυνεν ἡ θάλασσα Κερασ. Ἐβά-
θυναν τὰ νερά Οἶν. Ἐβάθυνεν τὸ ποτάμ' Τραπ. Βάθυνε ὁ
λάκκος Λεξ. Πρω. 3) Εἰσέρχομαι εἰς μέρη τῆς θαλάσ-
σης βαθεῖα, ἐπὶ σπογγαλιέων Σύμ. β) Περιορίζομαι εἰς
τοὺς βαθεῖς πυθμένεις, ἐπὶ τῶν σπόγγων Σύμ.: Τὰ σφουγ-
γάρια ἐβάθυναν. 4) Προχωρῶ πολὺ, ἐπὶ χρονικῶν περι-
πτώσεων ΔΒουτυρ. Τριανταδύο διηγ. 17: Θέλησα νὰ βρε-
θῶ 'ς τὸ χωριό, ὅταν θὰ βάθνε ἡ νύχτα. 5) Γίνομαι βα-
θύτερος, σκιερώτερος εἰς τὸν χρωματισμὸν Λεξ. Δημητρ.:
Πρέπει νὰ βαθύνῃ τὸ κόκκινον γιὰ νὰ ταιριάζῃ.

B) Μεταφ. 1) Εἰσχωρῶ βαθέως, ἐπὶ γραμμάτων,
λόγων, σκέψεων κττ. Α.Ρουμελ. (Φιλιπούπ.) Θεσσ. (Ζα-
γορ.) Μακεδ. (Καστορ.) Πόντ. (Κερασ. Τραπ.) κ.ά.: Φρ.
Ἐβάθυνεν 'ς τὰ γράμματα (ἐπροχώρησεν πολὺ εἰς τὴν παι-

